

Στο Δαφνί, πίσω από κλειστές πόρτες

Οι συνεχείς μετακινήσεις του ποινικά ακαταλόγιστου ασθενούς, η συστέγασή του με τα «παιδιά» και η πυρκαγιά που «πήρε» ζωές

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Στις ακονείς εγκαταστάσεις του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής δεν υπήρχε άλλο δωμάτιο όμοιο με το δικό του. Ο τρίκλινος θάλαμος των 25 τ.μ. είχε ανακατασκευαστεί πριν από τρία χρόνια για να φιλοξενηθεί μόνο τον ίδιο. Οι τοίχοι καλύφθηκαν με αφρολέξ και επενδύθηκαν με δερματίνη πράσινου χρώματος. Το κρεβάτι βιδώθηκε στο πάτωμα. Οι νοσηλευτές τον παρακολουθούσαν από μονόδρομο άθραυστο καθρέπτη, ενισχυμένο με τετραπλό υαλοπίνακα. Τον άκουγαν και του μιλούσαν από μικροφωνική εγκατάσταση. Παρά τα μέτρα ασφαλείας, από αυτό το «ήσυχιο δωμάτιο» φαίνεται πως ξεκίνησε τον περασμένο μήνα η πυρκαγιά στο Δαφνί. Ήταν τόσος ο καπνός ώστε τρεις ασθενείς πνίχθηκαν στον διάδρομο από τις αναθυμιάσεις.

Ο 30χρονος που νοσηλευόταν σε αυτό το δωμάτιο του 7ου τμήματος χρονίων περιστατικών εισήχθη στο ΨΝΑ το 2010, έχοντας διαπράξει ανθρωποκτονία. Βάσει του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα για τους ακαταλόγιστους δράστες οδηγήθηκε στο Δαφνί αντί στη φυλακή. Γλιτώσε από τη φωτιά και μεταφέρθηκε στον Ωδαιο βραχείας νοσηλείας των επειγόντων περιστατικών του ΨΝΑ. Φυλάσσεται εκεί προσωρινά σε τρεις βάρδιες από προσωπικό ιδιωτικής εταιρείας ασφαλείας. Η διοίκηση του νοσοκομείου προσπάθησε να τον τοποθετήσει σε κάποιο από τα εννέα τμήματα οξέων περιστατικών. Κανένα δεν τον δεχόταν. Μέλος της διοίκησης πρότεινε να γίνει κλήρωση για το ποιος θα τον πάρει, αλλά συνάντησε ξανά τις αντιδράσεις νοσηλευτών και γιατρών. Υπό κανονικές συνθήκες πάντως τα θύματα της πυρκαγιάς δεν θα στεγάζονταν ποτέ μαζί του.

Μετάθεση ευθυνών

Μέσα από συνεντεύξεις με νοσηλευτικό, ιατρικό και διοικητικό προσωπικό του ΨΝΑ, συνομιλώντας με συγγενείς ασθενών και μελετώντας γραπτές αναφορές και καταγγελίες νοσηλευτών και ψυχιάτρων, η «Κ» παρουσιάζει τα κενά στη διαχείριση των ψυχικά ασθενών στο Δαφνί και τη διαρκή μετάθεση ευθυνών από την πρώτη ημέρα εισαγωγής του 30χρονου μέχρι και την πυρκαγιά.

Μέσα σε δύομισι χρόνια, από τον Μάρτιο του 2010 μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2012, ο ασθενής άλλαξε τέσσερα τμήματα. Αρχικά τον τοποθέτησαν στο 2ο τμήμα οξέων περιστατικών, έπειτα τον μετέφεραν στο 5ο και από εκεί στο 6ο. Νοσηλευτές διαμαρτύρονταν για την επιθετική συμπεριφορά του και τόνιζαν ότι δεν είναι δεσμοφύλακες, ενώ οι γονείς του νοσηλευόμενου είχαν προβεί σε επανειλημμένες καταγγελίες για βαναυσική μεταχείριση και παραβίαση των δικαιωμάτων του γιου τους. Στις 21 Ιουλίου 2012, λίγους μήνες πριν από την τελευταία του μετακίνηση, ξέσπασε φωτιά στο δωμάτιό του από την οποία κάπναι μόνο

Από τον Μάρτιο του 2010 έως τον Σεπτέμβριο του 2012, ο ασθενής άλλαξε τέσσερα τμήματα, κάτι που προκάλεσε αντιδράσεις και πλημμελή φροντίδα των υπολοίπων.

το στρώμα του κρεβατιού και η κουρτίνα. Ψυχίατρος εκείνου του τμήματος έγραψε σε αναφορά της ότι από τους καπνούς επιβαρύνθηκε η υγεία νοσηλευτή, ο οποίος έπασχε από σαρκοείδωση (φλεγμονώδη νόσο που προσβάλλει συνήθως τους πνεύμονες).

Μαζί με τα «παιδιά»

Τελευταίος σταθμός του 30χρονου ήταν το 7ο τμήμα χρονίων πασχόντων. Εκεί βρίσκονταν τα αποκαλούμενα από τους νοσηλευτές «παιδιά»: 17 άντρες ηλικίας 22-58 ετών με βαριά σύνδρομα νοητικής υστέρησης και αυτισμού. Τους σκόπευε αυτό το «παρατσούκλι», καθώς αρκετοί είχαν εισαχθεί στο Δαφνί πριν από την ενηλικίωσή τους. Ανάμεσά τους υπήρχε ασθενής αγνώστων στοιχείων που είχε βρεθεί από γείτονες παρατημένος σε μια τρώγλη και έπειτα βαφτίστηκε και μεγάλωσε στο ίδρυμα. Οι περισσότεροι ασθενείς αυτοτραυματιζόνταν, δεν είχαν λεκτικά

επικοινωνία ή είχαν γεννηθεί με δυσπλασίες στις αρθρώσεις. Σε ορισμένους ο χρόνιος εγκλεισμός είχε ως αποτέλεσμα να επικαθίσουν στην αναπηρία τους ψυχώσεις. «Ήθελαν συνεχή φροντίδα, κάποιον να βρίσκεται από πάνω τους» λέει στην «Κ» νοσηλευτής με πολυετή εμπειρία στο συγκεκριμένο τμήμα που μίλησε υπό τον όρο της ανωνυμίας.

Ο ίδιος προσθέτει ότι πριν από μια δεκαετία αυτοί οι ασθενείς καθιλάωνονταν με ηλιάντες επί 24ώρου. «Τους έδεναν είτε στα κρεβάτια τους είτε σε αναπηρικά αμαξίδια και τους σίτιζαν μόνο με αλεσμένο φαγητό για διευκόλυνση», αναφέρει. Σταδιακά οι καθιλώσεις -γνωστές στην ψυχιατρική με την ορολογία «προστατευτικός κλινιστάτισμός»- περιορίστηκαν. Με πάγια ιατρική εντολή δέκα από τους 17 ασθενείς δέχονταν προληπτικά από τις 9 μ.μ. έως και τις 9 π.μ. Σε τρεις επισκέψεις της πάντως (15/5/2012, 17/9/2013, 5/11/2014) η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές, τα μέλη της οποίας ορίζονται από το υπουργείο Υγείας, διαπίστωσε κατάχρηση των καθιλώσεων και μη τήρηση του σχετικού πρωτοκόλλου.

Σε μια από τις εκθέσεις της η Ειδική Επιτροπή ζήτησε να δημιουργηθούν περισσότεροι μονόκλινοί θάλαμοι στο 7ο τμήμα και να

αγοραστούν προστατευτικά κράνη για ασθενείς που κτυπούν το κεφάλι τους στους τοίχους, ώστε να αποφεύγεται η μηχανική καθιλώση. Παράλληλα τόνισε ότι αυτοί οι ασθενείς θα έπρεπε να βρίσκονται σε οικοτροφεία αυξημένης φροντίδας. Και ο πρώην διοικητής του ΨΝΑ, Αθανάσιος Κοσμοπούλος, σημειώνει στην «Κ» ότι αυτοί οι άνθρωποι δεν είχαν θέση στο Δαφνί. «Έπρεπε να μεταφερθούν σε ίδρυμα χρονίων παθίσεων», τονίζει ο ίδιος.

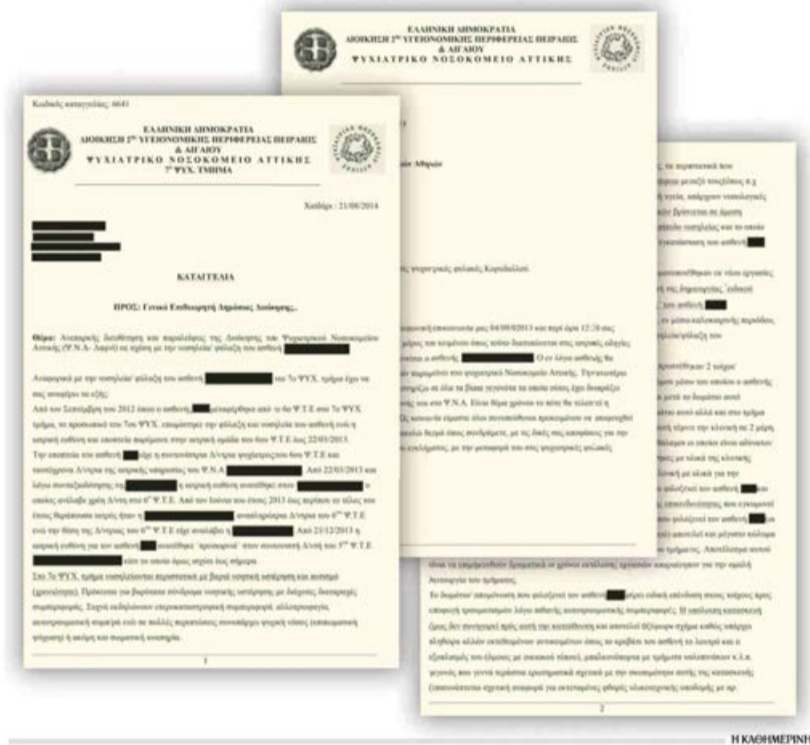
Οι αντιδράσεις

Η μετακίνηση του 30χρονου σε αυτό το τμήμα προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις. Σε αναφορά προς τους ψυχιάτρους και καταγγελία προς τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, υπάλληλος του τμήματος έγραψε για «γενικευμένη δυσφορία» του νοσηλευτικού προσωπικού. Υποστήριξε ότι δεν μπορούν να προσφέρουν ουσιαστικές υπηρεσίες στον συγκεκριμένο ασθενή και ότι δυσχεραίνει το έργο τους εις βάρος των υπολοίπων. Έγραψε ότι μετατέθηκε από το νοσοκομείο «το πρόβλημα εκεί όπου υπάρχει χώρος αρκεί να μην "ενοχλεί" και συμπλήρωσε ότι το προσωπικό οδηγείται σε εργασιακή εξουθένωση.

«Από τη στιγμή που προστέθηκε αυτός ο ασθενής στο 7ο, η φροντίδα των υπολοίπων μπήκε στον αυτόματο πιλότο», υποστηρίζει νοσηλευτής.

Ανψυχία για τις συνθήκες νοσηλείας

Καταγγελία εργαζόμενου στο 7ο τμήμα του ΨΝΑ προς τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και έγγραφο μέλους του ιατρικού προσωπικού προς τις εισαγγελικές αρχές, στο οποίο εκφράζονται φόβοι για την παραμονή του 30χρονου στο Δαφνί.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το κτίριο του 7ου τμήματος (φωτ. πάνω) καταστράφηκε μετά την πυρκαγιά στις αρχές του Σεπτεμβρίου. Η φωτιά ξεκίνησε από το δωμάτιο 30χρονου ασθενούς. Στη φωτογραφία αριστερά φαίνονται οι τοίχοι του δωματίου -πριν από τη φωτιά- καλυμμένοι με ειδικό αφρολέξ για να μην αυτοτραυματίζεται ο ασθενής.

Επανεξέταση πλαισίου νοσηλείας ακαταλόγιστων

Ένα μήνα μετά την πυρκαγιά στο 7ο τμήμα, το μπαλκόνι έξω από το δωμάτιο του 30χρονου παραμένει μαυρισμένο και η μυρωδιά από τα αποκαΐδια ακόμη ενοχλεί στην όσφρηση. Στο βιβλίο συμβάντων της Πυροσβεστικής αναφέρεται ότι η φωτιά ξεκίνησε στο δωμάτιο από γυμνή φλόγα (από σπύρτο ή αναπτήρα), χωρίς να διευκρινίζει τον δράστη. «Έγιναν όλα στάχτη. Για 50 μέτρα τα παπούτσια μας άφηναν μαύρο αποτύπωμα στο έδαφος» αναφέρει στην «Κ» ο καθηγητής Ψυχιατρικής, Βλάσης Τομαράς, ο οποίος επισκέφτηκε μετά το συμβάν τον χώρο ως πρόεδρος της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές.

Νοσηλεύτης λέει στην «Κ» ότι παρά τα μέτρα ασφαλείας από το δωμάτιο του 30χρονου δεν είχαν αφαιρεθεί τα πόμολα και το κομοδίνο. Για μεγάλο χρονικό διάστημα ο ασθενής είχε τοποθετήσει εκεί ηλεκτρονικές συσκευές (τηλεόραση, φορητό υπολογιστή). Ακόμη, όπως τονίζει νοσηλεύτης, η κατασκευή του ειδικού δωματίου στο συγκεκριμένο σημείο έπεσε στα δύο την κλινική, αχρηστεύοντας τέσσερις θαλάμους, οι οποίοι αντί να φιλοξενούν ασθενείς μετατράπηκαν σε αποθήκες αναλώσιμων υλικών.

Όπως φαίνεται από έκθεση της Ειδικής Επιτροπής τον Σεπτέμβριο του 2013 για έναν περίπου μήνα είχαν αφαιρεθεί οι ηλεκτρονικές συσκευές από το δωμάτιο και είχαν απαγορευτεί οι επισκέψεις στον ασθενή. Η θεράπυσσα γιατρός και το νοσηλευτικό προσωπικό ανέφεραν τότε ότι τα μέτρα επιβλήθηκαν για θεραπευτικούς λόγους εξαιτίας «απόβλεπτων επεισοδίων επικίνδυνων και βίαιων συμ-

περιφορών που έχουν θέσει σε κίνδυνο τόσο την ακεραιότητα και τη ζωή του ίδιου όσο και άλλων». Η Επιτροπή τόνισε τότε ότι ο ασθενής «έχει δικαίωμα να εξέρχεται του χώρου στον οποίο είναι περιορισμένος και η οικογένειά του έχει δικαίωμα να τον επισκέπτεται».

Όπως λέει ο κ. Τομαράς, μια από τις βασικές προτάσεις που θα θέσει προς συζήτηση η Επιτροπή είναι η δημιουργία ψυχιατροδικαστικής μονάδας υψηλής ασφαλείας όπου θα οδηγούνται οι ακαταλόγιστοι δράστες του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα. Παράλληλα την αναθεώρηση του νομικού πλαισίου για τη νοσηλεία των ποινικά ακαταλόγιστων εξετάζει το υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με το υπουργείο Δικαιοσύνης. Σήμερα νοσηλεύονται μέσα στο Δαφνί, στα τμήματα οξέων και χρονίων περιστατικών, 70 ασθενείς βάσει του άρθρου 69 Π.Κ.

«Το προσωπικό ήταν λίγο αριθμητικά και δεν ήταν φύλακες», διευκρινίζει ο Διονύσης Καλαντζής, πατέρας ενός εκ των τριών θυμάτων της φωτιάς. Μετά από ιατρικά ταξίδια σε ΗΠΑ, Μ. Βρετανία, Γερμανία και παραμονή σε ιδιωτική δομή, το τελευταίο διάστημα ο κ. Καλαντζής εισέταξε τον 41χρονο γιο του στο Δαφνί. Τον επισκεπτόταν τακτικά, παρακολουθώντας την υγεία του. Στις 4 Σεπτεμβρίου όμως έμαθε για την πυρκαγιά από την τηλεόραση. Το παράπονό του είναι ότι μέχρι σήμερα δεν έχει ενημερωθεί επίσημα για τις συνθήκες του συμβάντος. «Ορισμένοι μπορεί να λένε ότι απαλλάχκαμε. Δεν έχουν δίκιο» λέει. «Τώρα η λύπη είναι μεγαλύτερη. Τώρα, που έχω ανάγκη τον γιο μου, δεν μπορώ να τον δω».